

KRISTIAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

<i>Predplatná cena :</i>		Spisujú a vydávajú:	<i>Redakcia a vydavateľstvo :</i> V Budapešti
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	<i>I. ker. Döbrentey-utca 18.</i>
Na pol roka	1 — >	a GERHARD NÉMETH.	sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Na štvrt roka	— > 60 >	Hlavný spolupracovník:	Cena jedného 5 stúpcového malého riadku je 10 kr.
Jednotlivé číslo 4 kr.		FRANTIŠ BLESZKÁNY.	

Pokrytstvo.

Mustá mhma pokrýva politickú polohu v uhorskej snemovni a predbežne ani výhľadov na to neni, aby sa táto mhma rýchlo rozzišla. Na výsledok dohady o appropriácii svet bol zvedavý úfajúc, že sa politický obzor už od viacej rokov zamračený aspoň trochu vyčistí. Kto tedy očakával, že pri tejto príležitosti sa trochu obloha vyjasní, a že každý jasno bude vidieť, jako stojíme, ten sa veru trpkó sklamal. Stránky na sne me i na ďalej sa budú pretvarovať, že ich cieľom je starať sa o blahobyť krajiny a vyhoveť potrebám ľudu, jako sa i posávad všetky stránky až do poslednej pretvarovaly. Slobodomyselná stránka pri hlasovaní na konečné prijatie krajinského rozpočtu obdržala väčšinu hlasov, nie síce tak veľkú, na jakú u nás slobodomyselná vláda

Dr. Františ Major, stolnobelohradský hlavný lekár.

už navykla, ale dostatočnú na to, aby ďalej vladaril môhla. Cez dva týždne včulajšia naša

slabá vláda bola dost utiskovaná od tých najvýtečnejších rečníkov, dôkazami nepodvratnými bolo jej zrejmo dokázano, že nepožíva veľkej dôvery národa; lež u mameľukov i tie najjasnejšie dôkazy sú ničím; súc v tom povedomí, že sú vo väčšine, pretvarovali sa, jakoby to i sami verili, že len vláda z pomedzi nich pošlá môže krajinu spasonosne spravovať, a preto pri hlasovaní vynímajúc jedného, z pomedzi nich všetci stáli jako múr, v čom ich chorvátski ablegáti počtom 23 podporovali, a takto vláda obdržala 56 hlasov väčšinu; s tým bolo spolu vysloveno, že snemovňa Bánffymu prisúdila vládu v krajine. Navzdor toho nikto sa nemámi veľkou nádejou, že by sa Bánffy dlhé časy na kormidle môhol udržať, už i preto, lebo u nás posávad ešte žiadna vláda nebuchla z pod spodku, lež vždy s vrchu bola shodená. Bánffy majúc toto pred

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a seba budúcnosť zabezpečiť.

očami všemožne sa usiloval 67-ročný základ tak vykladať, aby vo Viedni nikoho neurazil, ba aby si priazeň nie len u dvoru, lež i u našich rakúskych súsedov v hojnej miere vyzískal. Možno že z presvedčenia takto hovoril, v tomto páde to odtiaľ pochádza, pretože lepšie nerozumie; alebo keď by snáď lepšie rozumel, pretvaroval sa. Mnohí zo slobodomyselnej stránky tiež boli síce inej mienky, ale sa tiež pretvarovali, že je to aj ich presvedčením.

Z celej dohady o appropriácii vysvitá toľko, že v snemovni samé pokrytstvo panuje. Každá stránka ukazuje, že sa silno i na budúco svojho pôvodného programu pridržať zamýšľa, a že z neho ani batky nepopustí. Horkýže nepopustí, len by boly nejaké výhľady na masné výhody, hneď by sa pojednaly na kožu ľudu. Z reči pri tejto príležitosti držaných sme dvoje zbadali: každý rečník z ktorejkoľvek strany, vynímajúc Zelenyáka, silno prizvukoval liberalismus a boj proti ľudovej strane. Cirkevná politika celý snem roztrhla na dve strany, totiž na liberálnu a konzervatívnu. Liberálna strana bojuje za sebecké ciele, len na to sa vynasnažuje, aby jakýmkoľvek spôsobom môhla vládu podržať; ona len seba samú a svoje záujmy, nie ale ľud a záujmy jeho na sneme zastupuje. Konzervatívna oproti na stranu odložiť všetky osobné záujmy vystupuje na bojište proti zkaže liberalismom zapríčinennej, a za najsvätejšie záujmy spoločnosti ľudskej, vlasti, trónu a ľudu. A toto je ľudová strana. Sotva že vznikla a svoj program uverejnila, už všetky stránky na sneme jednohlasne proti nej sa vzbúrily a ako vztekľé zveri ju napadly. Jako minulého roku väčšina na sneme postavila sa proti korune, tak včul postavila sa oproti ľudu. Vtedy natiskla na korunu vládu, ktorá sa korune neľúbila; včul chce na silu natisknúť na ľud také zákony, ktoré sa ľudu hnusia.

Vládna strana, keď včul aj väčšinu hlasov má, sama v sebe je predsa prislabá na to, aby sa za dlhší čas udržať a proti kultúrnemu boju, ktorý nevyhnutne vypukne, jestli sa cirkevnopolitické zákony prevedú, s výsledkom postaviť môhla. Meravo sa vlády pridrzuje, ale nemá toľko mravnej sily, aby sa obrátila a chyby svoje napravila; ačkoľvek i sama dobre nahliada, že mnohých capov porobila, predsa sa pretvaruje, že je to jediná cesta, ktorou sa ku spase kráča.

Väčšina národnej stránky, jako známo, hlasovala proti cirkevnej politike, ale nemá toľko dôslednosti, aby toto stanovisko svoje zachránila a oduševnene schváľovala včul, keď gróf Apponyi karhajúc snáhy ľudovej strany, vyslovil sa, že tie cirkevnopolitické už potvr-

dené zákony včul už treba do života viesť. Jaký to nerozum! Či tie myšlienky a zásady v tých zákonoch včul, pretože získaly najvyššie potvrdenie, sú už lepšie, pravejšie, spasonosnejšie, nežli boly pred potvrdením? Len ten zákon má sa previesť, ktorý zodpovedá potrebám ľudu, ktorý si ľud žiada, a ktorý koruna dobrovoľne a nie z prinútenosti potvrdí. Keď je ale zákon zlý, a ktorý je proti vôli ľudu, takýto zákon nie len že netreba previesť, lež je povinnosťou každého na to sa usilovať, aby bol zrušený.

V neodvislej stránke, ktorá sa včul na dva zlomky rozpadla, nikdy uprimnosti nebolo. I celá neodvislá stránka sama v sebe nebola nič iného, jako samé pokrytstvo, lebo iné ohlašovalo pri voľbách svojím voličom, a na iné alebo radnej na nič, sa usilovalo na sneme. Vládu nechcela zrútiť a prevziať kormidlo, ale len nekdy sa vláde protivíť. Takáto politika nemá žiadneho cieľu ani zmyslu, preto neodvislá stránka už od prvopočiatku svojho nosila v sebe zárodek záhuby svojej; iného ani nezaslúžila, len aby sa na kúsok rozpadla. Pri voľbách klamala ľud, ohlašujúc zúrivy boj proti vláde; na sneme ale jedna jej čiastka (Juštov zlomok) vždy s vládou do jedného mecha fúkala. Všetky stránky na sneme obávajú sa o svoj život, v jednom sú svorné, to je ich heslom: *Dolu s ľudovou stranou!* Všetky sa ľudovej strany naľakaly, lebo vedia, že sila tejto stránky v duši ľudu, v jeho žiadostách a potrebách má svoj pôvod a boj vypovedala ľuhárstvu. Všetky sa ľudovej strany naľakaly, lebo vedia, že táto strana pri následovných všôbecných voľbách veľmi ich hubiť bude. Môžu, čokoľvek hovoriť rečníci z vládnej alebo národnej strany v snemovni, a čokoľvek ohlašujú neodvislé zlomky: základy včulajších stránok sa kývajú, praskajú a miesto nich v najbližšom čase vstúpi, čo musí vstúpiť: totiž spojenie sa do jedného tábora ľudovej stránky, do druhého zas sa shromaždia liberáli. A to bude prvým účinkom, prvou zásluhou a prvým vlastenckým skutkom ľudovej strany. **Krivánsky.**

POLITICKÉ CHÝRY.

Františ Košsuth a verejné právo. Znaky na to ukazujú, že v rozniecovaní nesmeritelnej nenávisti, ktorá medzi dvoma odstienami neodvislej a 48ročnej Justho-Eötvöšovej strany panuje Františ Košsuth i svoje novinkárske účinkovanie upotrebuje. Františ Košsuth totiž po tieto dni v „Egyetértési“ mudrými radami opatril verejnoprávnu ľavicu v tom, že ako sa má stra-

na prenieť na verejnoprávne bojište. Koššuth totiž verejno ohlasuje to, že tú ústavu, ktorú sme pod nátlakom mohli získať, zas odvrhne moc, ktorá ju dala. Túto nauku, ani tí najhorlivejší privrzcenci vysovnania neohlašovali, lebo Deákove a Andrassyovské podania ani Tisovci na toľko neprekrútili, aby uhorskej ústave takýto priznak boli privlastňovali. Na každý pád to mnoho znamená od Františa Koššutha, ktorý za jeden krátky rok tak ďaleko prišiel, že uhorskej ústave základný priznak, úmluvný pomer odoprel, a porovnániu takú povahu privlastňuje, jako nejakému bankovému riaditeľstvu, čo riaditeľn rada môže dať a naspák vziať. V neodvislej a 48 ročnej stránke toto verejnoprávne stanovisko len ešte hlbšie vbilo klín, lebo ejhľa už vedľa cirkevnopolitických rozdielov pripojuje sa v ústavnom pochope nová náuka, čo sa s programom stránky nesrovnáva.

Nitránska voľba. Ústredný výbor nitránsku voľbu na 20-ho marca určilo Hlasovať sa bude pried dvoma poslanstvami, vyslaní predsedovia sú: Gustáv Tarnóczy a dr. Dezider Szulyovszky! Celý počet voličov je 2290, pred prvým výborom bude hlasovať 3—4 obec, pred druhým výborom 15 obec a Nitra. Predseda katolíckeho kruhu v Nitre, kanonik Wagner protestoval proti predsedníctvu Tarnóczyho, ale veľká väčšina výboru bola pri Tarnóczym.

Ako náš dopisovateľ odtiaľ píše, násilnosť vlády zo dňa na deň sa rozprestiera na širší kruh. Osobná istota v okrese byť prestala, a služnovská svebola, vládna nútivosť neuveriteľné veci pácha. Tak ku príkladu lideckého kaplána vykázali z jednej filiálky z Ghimeša: pokým nevoľba nepreide, dotiaľ kaplán nemôže ísť na filiálku. Biskup, viacej kanonikov sú obťaženi tým, že im dali na kvartier vojakov, nadžupan popredku ohlašuje, že na silné veci musia ľudia byť pripravení. Oprotivná strana všemožne je na tom, aby v okrese poriadok bol zachovaný, lebo keď by oprotivná tlač taký spôsob nasledovala, ktorým »Nemzet« a »Magyar Ujság« popudzujú, okres už dávno bol by sa zapálil.

Upovedomenie. *Ludová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnosť sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s *ludovou stranou* na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Krajinský snem.

V Budapešti 6. marca.

Dnes vláda mala dobrý deň, len ľavica sa medzi sebou vadila. Jedna čiastka vládu napadla, druhá ju obránila. K tomu ešte i dvojtýždňovú dohodu

dokončili, a len záverečné reči ostaly, totiž Apponyiho, Ugronova a Bánffyho, po ktorých nasledovalo hlasovanie na veľkú dôveru.

Dohada bola taká, jako víno na dne suda; silná síce, ale už čistá nebola. Očuli sme tie najohnivejšie výpuky rozdráždených náruživostí. Z národnej stránky rečnili: Achác Beöthy a Koloman Szentiványi; z neodvislej a 48 ročnej strany: Františ Šima a Ludvík Meszlény; v mene novej neodvislej strany: Otto Hermán a Imrich Uray. V osobnej otázke gróf Karol Pongrác a naposledí zo slobodomyselnej strany Ludvík Lang referent:

Františ Šima podotkol sociálnu otázku na dolnej zemi. Szentiványi dejepisné vyvinutie sa včulajšej politickej polohy a jej mravy, veľmi ohnivo napadajúc vládu Bánffyho. Beöthy držal síce krátku, ale výbornu prednášku Helfymu o tom, jaký je rozdiel radovou a zastupiteľskou ústavou. Neodvisliakov táto reč nemilo sa dotkla.

Potom nasledovala zvada medzi starou a novou neodvislou stránkou. Započal ju Ottó Herman s tým, že on vždy bude vládu podporovať, keď nečo tekého činí, čo sa s jeho presvedčením srovnáva. A potom dôsledne napadal Beöthyho, Hocka, Alberta Kováča, Karola Pongráca, Zelenyáka, a *ludovú stranu*, tady ustavične napadal rečníkov z oprotivnej strany, a vlády sa ani nedotknul. Podľa svojho obyčaja ďaleko zakročil, že jemu netreba žiadneho spoločenstva s Rakúskom. Jeho strana nepočuvala ho vďačne.

Po ňom Meszlény z rovna oslovil tých, ktorí včul vystúpili z neodvislej strany, aby sa radnej sjednotili s vládovou stranou nežli majú byť len takou potajomnou vládnuou stránkou, a nadarmo zaujímať miesto na ľavici.

Imrich Uray nedržal reč, ale predniesol svoju kľiatbu proti katolíkom, a vyhrážal sa im jako sa svedčí na opravdivého kalvína, keď by od neho záviselo, každého katolíka dal by obesíť. Kalvínské hlúposti Urayho snemovňa mrzuto očúvala. Mrzelo to i novú neodvislú stranu, že im Uray takúto haňbu robil. Uray, chudák za to nemôže, že ho v kalvínskych školách tak zle vychovali; lebo kalvíni vôbec žiadnej viery, žiadneho náboženstva nemajú, v ich školách ich len na to vynaučujú, jako treba preklínať cirkev katolícku.

Dohadu dokončil Ludvík Lang, napadajúc rečníkov oprotivnej strany, obraňujúc Bánffyho; vyvracujúc reč Szapáryho, Apponyiho a fúziu. Reč svoju dokončil s tým, že zveleboval slobodomyselnú stranu.

V Budapešti 7. marca 1895.

Celé zasadnutie zaujaly dve reči a síce Alberta Apponyiho a Gabriela Ugrona reč. Zasadnutie bolo skvelé, ba skoro slávnostné, tým ho urobily mohutné reči tých dvoch skvelých rečníkov, ale tým ho učinila i prítomnosť oprotivnej stránky, ktorá v úplnom počte sa dostavila, lebo veď to je už ako slávnosť, keď oprotivná strana v úplnom počte sa dostaví, aby vykonávala povolanie svoje.

Už na počiatku zasadnutia bol veľký pohyb v snemovni a na jej okolí. Obecnosť sa tisklo na galeriu; zastupiteľov ale z vidieku

volaly ponáhľivé telegramy, lebo na dnes čakali hlasovanie.

Keď sa zasadnutie otvorilo a na ľavom boku oprotivná strana si posedala do lavíc v husté rady vykladajúc to, čo už písmom a slovom tvrdili, že vláda Bánffyho ani za dva týždne by nevydržala útok, oprotivnej strany, keď by táto, ako hroziaci sa oblak, sa jej porád nad hlavou chvela.

Prvým rečníkom zasadnutia bol Apponyi a cez pol tretej hodiny ustavične rečnil. Za celý tento dlhý čas ani na jedno okamženie pozornosť neustala, a dojem jeho reči porád rástol medzi výpukami preniknutia. Slová jeho nie len oprotivnú stranu dojaly, ale i vládnu stranu. Rečnil o národných požiadavkách o uhorskej vojenskej východe, ale zvláštne koniec reči urobil veľký dojem, keď Apponyi vyriekol že jeho politický ráz je spojený s národnou politikou, tej sa on nikdy nezrekne, ale keď by ho nekdý presvedčili, že on chybil, tedy by na stranu odstúpil. To sa tak dotklo snemovne ako teplý dažď vyschlú zem. Lavica poskákala z miesta ťapkala rečníkovi a porád mu vykrikovala „nech žije.“ Predseda na päť minút zasadnutie vyzdvihol.

Gabrielovi Ugronovi, ktorý po prestávke vstal, po Apponyovi bolo ťažko rečniť; ale na jeho šťastie s pochválnym pozdravom obrátil sa k Apponyimu. Potom podobenstvami hojne im ozdobený napadal vládu, a vodcu slobodomyselnej strany, Štefana Tisu vyhadzoval vláde na oči že korunu porád mieša do stránkových bojov, a koho kráľ vymenuje, toho že prijímajú za vodcu stránky a podľa toho i politiku menia. Pripomenul, že Uray už sa vyhráza, že primáša treba by bola zatvoriť, a smutnú rozpomienku náboženských bojov urádza, keď nie len protestanti, ale i katolíci a celá vlasť potlačenie trpia. Ugrona medzi rečou a na konci pochválila neodvislá 48 ročná a národná strana; tí vystúpivší mrzuto očúvali. Vládna strana namáhala sa posmechy robiť, ale nemala dost chuti k tomu.

Imrich Uray v osobnej otázke sa ohlásil, a bránil sa proti obžalobe, že je v cirkevnom ohľade nesnášanlivý.

Oprotivná strana kričala: Hlasujme! ačkoľvek už bolo neskoro, predseda s tým oznamom že ešte ministerský predseda žiada hovoriť, zatvoril zasadnutie.

Hlasovanie tedy na zaitrajšie zasadnutie ostalo.

V Budapešti 8. marca 1895.

Barón Dezider Bánffy ministerský to predseda na zábavu snemovne a v trápľivej prítomnosti slobodomyselnej strany predniesol reč, o vládnej politike, ktorej bezprostredným výsledkom bolo to, že ľavá strana ťapkala a vykrikovala „nech žije.“

Bánffy 56 hlasmi zvíťazil. V dvojtýždňovom boji skvelo prevládal. Jeho blaženosť dosiahla toho najvyššieho stupňa, lebo svoju rečou väčšieho dôjemu dosiahol, než Apponyi, ktorého zhlasovali.

Čo sa dnes v snemovni stalo, to neni možno opísať. Kto to nevidel, ten si to ani predstaviť nemôže. Vstala z červenej aksamietovej stoličky tá prvá hlava v krajine, v ruke majú už urobenú reč, ktorú nechcela prečítať, a predniesť nevedela. Buďto predseda, buďto ľavá strana mu pomáhala nejakou vyzajakovať tú reč. Keď ju s veľkým trápením už dokončil, vtedy lavica z posmechu mu prikrikovala „nech žije.“ Slobodomyselná strana ostala nemou; ostatní ministri so zúfanelivou tvárou sa obzerali. Jediné Augustin Pulský išol sa pokloniť ministerskému predsedovi. To bol jediný účinok jeho reči. Bánffy päť-šesťkrát spomenul korunu, totiž on sa schoval za trón, a korunu tiskol napred, aby seba obránil a korunu kompromittoval. Reč jeho by sa snáď ľúbila vo viedenskom rajchsráte, u nás ale nie. A kto by sa bol nazdal, že sa v Uhorsku najde 222 ľudí, ktorí Bánffyho chcú nasledovať. Včul už uveríme, lebo v ich hlasoch nemôžeme pochybovať. 23 chorvátov, 11 sachsov, 8 ministrov, 3 Tisovci a sam Bánffy v sebe dôveruje a s nimi všetci slobodomyselní ablegáti.

Jakožto posledný rečník vstal Oszkár Ivánka a uhádol duševný stav snemovne so svojim štiplavým posmechom, z ktorého sa hojne dostalo Bánffymu, Eötvöšovi a Štefanovi Tisovi. Snemovna ešte nikdy v lepšej vôli nerozišla.

Boj v Nitre.

Ako kto sa topí, ku stebľu slamy, tak i privrženci vlády chytajú sa tej najzúfanelivejšej zbrane v Nitre. Ani spravodlivosti, ani slušnosti ani pravidiel výchovy u nich neni. Rozkaz je vydaný, že *Latkóczyho* na každý spôsob treba prehnaf; *Zichyho* na každý spôsob zhodiť.

A aby sa toto podarilo, neni takej násilnosti a neprávosti, ktorú privrženci vlády by sa ostýchali použiť. Slobodné vykonávanie občánskych práv strašením, hrozbou, podkupo-

vaním, násilnosťou včul už prekážajú. Úradníci, tak sa zdá, sú oslobodení od vykonávania svojích povinností, lebo ako za korisťou behajúci vlci, tak chodia z obce do obce, aby na stranu Latkóczyho nútili voličov. Od obecných predstavených v skutku *požadujú*, aby na vládneho kandidáta hlasovali, ba i kortešovali. Notári dosť sú hlúpi, že sa pred touto nespravodlivosťou klonia, ale na richtárov a predstavených už není tak ľahko nastrašiť. Radnej zaŕadujú zo svojích úradov, než by si dopustili slobodu svojích občánskych práv nohami šliapať.

Dobre vedia, že voľba je slobodné právo občana, v ktorom jeho vôľu nikto nemôže spravovať, ani sam nadžupan. A keď by násilnosťou, peniazmi, podplácaním, napajáním, hrozbou, alebo jakýmkoľvek iným spôsobom chcel ho spravovať, ten je *nepočestný oplan*, keď by hneď bol i sam minister, lebo ten chce práva ústavou poistené nohami šliapať. Kto by len i jedného človeka týchto práv chcel zbaviť, ten je väčší zbojník nežli Róža Šándor. Každý môže tam hlasovať, kam ho srdco táhá a rozum vedie.

Preto sa neľakajte, nitránski voličia, keď by ešte desať krát toľko vojakov poslali na vás, na to nemá moci tá cirkev prenasledujúca, svätokrádežná, vláda, aby vás pod zástavu Latkóczyho hnala.

Včul pravdaže vás poznávajú a vyhľadajú ti fajní páni, ktorí inokedy len tak cez zuby sa s vami shovárajú, a veľké ich priateľstvo tak ďaleko ide, že ti i ruku stisknú. Ale na toto nedaj nič! Veď už môžeš vedieť, že toto priateľstvo koľko stojí a jak dlho trvá?

Len do volieb. Ba *medzi sebou* i včul sprostý sedliak, to je meno ľudu. Ako to 11-ho marca a to jest minulú nedeľu, jedny vládne noviny „Magyar Ujság“ písaly. Ten hlupý „Magyar Ujság“ pravda že myslel si, že nitránske obecnstvo súc slovenské, nikto z pomedzi úspintaných ani vedomosti nevezme o jeho článku, preto opovážil sa úprimne písať. Lež tohoto dobrého vtáka sme zdrapili a tu ho nitránskym voličom predstavujeme v jeho vlastnej skutočnosti.

Tedy tej stránke ku ktorej Latkóczy patrí nitránský ľud je len **hlupým slovákom!!** S týmto chcú vyjadriť, že to ani človek není, len také čosi, jako hovädko.

Tedy podľa novin Latkóczovcov snáď slovákov ani Pán Boh nestvoril? Tedy kto slovenský hovorí, ten podľa mienky Latkóczových, ani človekom není? A slovenský človek nevyhnutne musí byť „*hlupý*“? Či snáď slovákom Pán Boh nedál ani zdravého rozumu?

Nuž pri voľbe ukiažeme, že sme není tak hlúpi, za jakých nás vláda a jej noviny pokladajú, lebo dokážeme, že *budeme mať dost rozumu Latkóczyho zrušiť*.

Ale nie len o nás, lež i o *našich kňazoch* tak podlým spôsobom sa vyslovuje ten „Magyar Ujság“, že počestný človek ešte ani o židovskom papľuhovi tak sa nevyslovuje. Nazýva ich „fickami“ (ficzkó) preto že podľa ich povinností upozorňujú veriacích, aby nehlasovali na toho tupiteľa našej svätej viery, lež na jej oduševneného priateľa.

Ten driečny „Magyar Ujság“ tedy má vedieť, že jeho špintanie mohútnejšie než všetko nás k tomu povzbudzuje, aby sme našich kňazov ctili, si vážili a podľa ich rady na grófa Jána Zichyho hlasovali.

Ba i naším spoluobčanom v starom Lublove tiež odkazujeme (u ktorých tiež nezadlho voľba bude), aby nezapomínali na to, čo som včul tu z jedných vládnych novin predniesol, že nás tá vládna strana len „*za sprostých slovákov drží*“, a preto spolu s nami i oni nech všetko vykonajú proti *vládnej strane*.

I my to urobíme. Nám viacej Latkóczyho netreba, keď by ho i do cukru máčali. I to nám je ľúto, že sme ho posávať vyvolili. Ale také bláznovstvo viac krát neurobíme. Nie! Môže vláda čo chce robiť, môže nám núkať peniaze, môže slubovať zisk a môže nám každému trebárs i desať vojakov na krky poslať, i vtedy by sme len to kričali:

Nech žije gróf Ján Zichy!

Dolu s Latkóczym!

Nech žije ľudová strana!

Katolícke kruhy.

Predniesol Štefan Paska pri otvorení žilinského katolíckeho kruhu 3. februára 1895.

Sotvaj nastal všeobecný pohyb v drahej vlasti našej uhorskej, ktorý povolany je katolíctvo a jeho tisícročné práva brániť, lepšie, blaženejšie časy zaopatriť a ducha opravdivého kresťanského v našej krajine panujúcim učiniť, Žilina a jej čisto katolícky vidiek, prymerane svojim starodávnym tradíciam, t. j. že vždy náboženstvu katolíckému oddaná bola, ku pohybu tomu bez meškania sa pripojila. A preto 14-ho mája minulého roku aj katolícké veľké shromáždenie vydržiavala, žeby takto občanom Horno-Uhorska príležitosť dala, verejné vierovyznanie urobiť, ktoré je za našich časov tak veľmi potrebné. Váľné to shromáždenie niektoré uzavretia vynieslo, ale nie preto, aby na pa-

pieri zostaly, ale preto, aby sme ich do života uviedli. Tak v 5. punkte na shromaždení súčastnení katolíci zavazujú sa, že na spôsob budapešťanského katolíckého kruhu podobné spolky všade zakladať budú.

Na základe tohoto uzavretia, pod predsedníctvom pána Zoltána Zmeškál, založili sme katolícky kruh v Žiline, z toho čistého a jediného úmyslu, aby kruh tento bol centrumom tak žilinských ako aj na okolí byvajúcich katolíkov a aby s jednej strany skrže vzájomné podporovanie, napomáhal nevyhnutelne potrebnú svornosť, a s druhej strany aby ukazoval smer opravdive vlastenecký a katolícky. A jestli utvorenie katolíckych krúhových po celej krajine je nevyhnutelne potrebné, tým potrebnejšie je to v Žiline. Lebo Žilina následkom svojho položenia je centrum veľkého vidieku a v najnovšom čase chystá sa byť veľkým fabrickým mestom. A známo nám je, že kde fabriky zakladajú, tam ustavične prichádzajú cudzé elementy, ktoré, ponevác neplapolá v nich láska oproti drahej našej vlasti a cirkvi katolíckej, nebezpečné môžu byť jak pre vlast tak i pre cirkev. Toto prekaziť, cudzí elementi na naše obyčaje a zákoni privikať a celé občanstvo opravdive kresťanskom a vlasteneckom duchu viesť, hľa to bude ulohou, povinnosťou nášho krúhu katolíckého.

A vzdor tomuto vznešenému úmyslu, utvorenie kruhu katolíckého ako všade po krajine, tak aj u nás mnohy nerady vidia; iný ho zo všeličoho upodozrievajú.

A preto aby jak údovia tohoto spolku, tak aj ostatny naši spoluobčania upostred tohoto nedorozumenia a upodozrievania sa vynasť mohli, prednesem po prvé: čo zavdalo príčinu ku tomu, aby katolícky občania katolícké kruhy zakladali, a po druhé; ktorý je cieľ a povolanie kruhu katolíckého.

Toto bude predmet mojej prednášky.

Keď pred niekoľko rokami v Nemeckej krajine kulturkampf, t. j. prenasledovanie katolíckého náboženstva nastalo, a keď nemecký katolíci cieľom svojej obrany náramne mnoho spolkov a krúhových katolíckych zakladali; nemecká vláda nielen že nerada videla zakladanie týchto spolkov, ale aj všemožne prekážky im robila.

V prvom rade nahuckala proti katolíkom a proti jejích spolkovému životu tie všelijaké žurnale, jakých aj v Uhorsku bohu žiaľ až mnoho máme, ktoré jako u nás tak aj v Nemecku nešeredne napadaly katolíkov. Tieto žurnale v prvom rade luhárstvá sa chitily, ktoré všade je každodenným zbrojom jejích, a ustavične ciganiľy, že nemecký katolíci sú

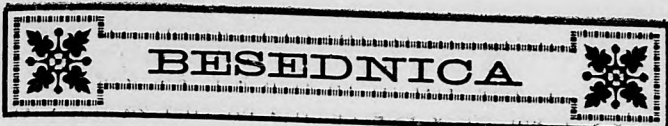
najväčší nepriateli nacionálnej jednoty nemeckého štátu; že konšpirujú už s francusmi, už s polakmi; že nemeckú krajinu predať chcjú už rímskému pápežovi už Austrie, hovorily: „Der Centrál punct heiszt Rom, der Weg dahin führt über Wien“ t. j. že u nemeckých katolíkov centrálny punkt menuje sa Rím, a že cesta ku nemu vedie cez Vieden.

A keď toto ošklivé napadanie a osočovanie na vytrvanlivosti a horlivosti nemeckých katolíkov bez najmenej škody sa zlomilo, vtedy nemecká vláda svojim úradným apparátom život katolíckych spolkov všemožne strpčovala a prenasledovala. Uradníci nemeckí všelijakých špiónov posielali na zasadnutia katolíckych spolkov, ktorý podlý špióni všetko referovali čo sa vraj robí v tých zasadnutiach. Ale keď špióni pri zasadnutiach nič zlého vynuriť nemohli, nemecká vláda na zasadnutia a válné shromáždenia katolíckych spolkov posielala politických kominárov, ktorí zabudnúc na slobodu šta na najväčší poklad občanov vo svojom nešerednom tyranstve každé slobodnejšie slovíčko za búrenie vyhlásili, a takto zasadnutia ustavične prekážali. A keď ani s týmto nič docieliť nemohli, vyniesli zákon tak zvaný „Kancel paragraf“ dľa ktorého každého katolíckého kňaza, ktorý v kostole zretedelné výrazi upotrebil, ako buriča aj do 2 rokov do žaláru odsúdili.

Nemusím pripomenúť že toto prenasledovanie so stránky nemeckých úradníkov nezoslabilo, ale ešte viac ocelilo nemeckých katolíkov. A keď ani osočovanie, ani prenasledovanie, ani peňazité pokuty ale ani žalár nebol v stave vytrvanlivost nemeckých katolíkov zlomiť, železný kancellár, Bismarck, ako smyšľať vediaci muž štátu vidiac že bez príčiny uvedené prenasledovanie katolíkov cirkvi katolíckej žiadnú nemeckému štátu ale ohromnú škodu zapríčinilo, veľmi múdro prenasledovanie viery zanechal, a katolíkom jejích práva zväčšia znovu ponechané byly.

A teraz, keď víchor prenasledovania náboženského prestal, keď spolky katolíkov už cez iné okuliare skumajú ako pred tým; teraz, keď socialdemokratia a anarchia hrozí veľkým nebezpečenstvom nemeckému štátu, vidiac že ku obrane vlasti nie je dostatočná zbraň ocelová, ale že potrebná je aj zbraň mravná, ktorú v prvom rade náboženstvo katolícké poskytuje; — teraz nemecká vláda spolkom katolíckym nielen že žiadné prekážky nerobí, lež ich všemožne napomáha, ponevác sa presvedčila, že na ktorom vidieku katolícké spolky sa utvárajú, tam socialdemokratia a anarchia žiadne korene pustiť nemôže.

(Pokračovanie nasleduje.)

Trúba tudu.

Idte v čertu, idte v diablu
 Šváby, šúry, zmije, myši, potkani,
 Vyhltavši hrnce, randľu,
 V teplých dierach až do ryhu nažrani.
 Naš pre vás hlad, naša bieda
 Hnevom kričí: beda! beda!
 Hroznej pomsty kliatbu na vás hovorí.
 Idte v čertu, idte v diablu
 Liberálne pustošiace potvory!

Dvadsať rokov bezočivo
 Przníte vlasť, bičujete bez citu,
 A ryčíte v svety divo:
 Vyzdvihli ste ju ku sláve, k rozkvitu!
 Fúj! plemeno zkazonosné,
 Čo len sebe hľadáš chosne,
 Čo len prázdne naplňuješ bachory!
 Idte v čertu, idte v diablu
 Zahnusené liberálne potvory!

Havkáte o patriotisme,
 O nezisku, o zásluhách sem a tam.
 Vy bohovia, zradci my sme —
 Och podlá lož, nehanebný ľudstva klam!
 Ktož tie hordy, čo si rácu
 Za zloprácu vyššiu plácu?
 Za bašovstvo úhrn pensij kto tvorí?
 Idte v čertu, idte v diablu
 Vlasť dojáce liberálne potvory!

Zbožňujete okrižľancov,
 Prednosť dáte figlom, škvornám, podvodu.
 Tisíc striel do vašich tancov!
 Znáte, prúdnu ženu na mlyn vám vodu.
 Nás Ježiša tiché ovce
 Strihať, lípať môže kto chce,
 Naším krivdám každý dvere zatvorí.
 Idte v čertu, idte v diablu
 Židovčiacie liberálne potvory!

Nakuli ste huf zákonov,
 By ste si moc vystavili obrovskú.
 Drápete z prs bôle stonov,
 Hoj! zvertáte kyj, kančuku lotrovskú.

Váš hod, sviatok náš pôst, piatok,
 Vychádzame v psi tridsiatok,
 Vaša zhuba nás mizerne umorí.
 Idte v čertu, idte v diablu
 Zlorečené liberálne potvory!

Nakotili ste úradov,
 Až nám vlasy v strachu dupkom stávajú,
 Vyžiel, chrtov, lačných hadov,
 Čo nás hryzú, besno derú, hltajú.
 Oni páni, my podnožie,
 Nás každý lump kopať môže,
 Každý trhan v hľbku bahna zanorí.
 Idte v čertu, idte v diablu
 Koristiace liberálne potvory!

Nacápali ste tárch dani,
 Že pod nimi sotvy dýchať vládzeme.
 Vaša zloba trýzni, rani,
 Už-už vgniavi do studenej nás zeme.
 Och nálezci tisíc sidiel,
 Kto vás vidí, drakov videl,
 Ktorých všetko zrutné zulčia gagory.
 Idte v čertu, idte v diablu
 Krvožrutne liberálne potvory!

Vyklali ste pravde oči,
 By nepravosť, podlé cesty nezrela.
 Tlak, násilie z diel vám bočí,
 V putách rabstva vediete nás docela.
 Fúj! tyranské ľudstva bremä!
 Fúj! od Rusov planšie plemä,
 Čo slobody práva, šliape, tne, borí!
 Idte v čertu, idte v diablu
 Činovníkov liberálne potvory!

Zhabali ste voľný výmer,
 Drahým a zlým častujete nápojom.
 Cenný behu peniaz vymrel,
 Staré striebro zamienate olovom.
 Och plieňacé hajná pekla,
 Filoxérska sberba vzteklá,
 Čo výhody v bezdný pažrák ponori!
 Idte v čertu, idte v diablu
 Zatratené liberálne potvory!

Zhubiac, zničiac, čo len možné,
 Na trón slávny vrhli ste sa Ježiša,
 A rúlite, čo je zbožné,
 Kde spasenia rozprestiera sa ríša.

*Vo prepychu, prepiatosti
Plujete nám na sviatosti
Lámete sa vo svedomia komory.
Idte v čertu, idte v diablu
Boha prázdne liberálne potvory!*

*Zkazili ste zdravosť vzduchu,
Krásu viery, čistých mravov života.
Vyliali ste vlny tuchu,
Čo základy dobrobytu stroškotá.
Ach škodlivé pijavice,
Rozprasené húsenice,
Dokiaľ špinia vaše husté tábory?
Idte v čertu, idte v diablu
Zohavené liberálne potvory!*

*No zrachotia božie delá,
Prijde pomsty spravodlivý, svätý hnev.
Padnúť musí čvarga celá,
Keď sa schytí katolicstva mocný lev.
Darmo tresky, vresky darmo!
Rozdrúzgame drsné jarmo,
Čo nedbalých tolké roky nás mori.
Zakapete v čertu, diablu
Vy prekliate liberálne potvory!*

Dlhomír Polský.

S l y š m e.

(Dokončenie.)

Tvrď si vyslobodil rameno, postavil sa jako rečník a slávnostným hlasom takto riekol:

— Pane môj! Osvietený pán gróf! Sväté záujmy vlasti požadujú, aby sme všetky osobné žiadosti na stranu odložiac pod zástavu svätej slobody sa shromaždili. Preto ani ja sa nechcem viacej na to rozpačovať, na koľko ste Vy, osvietený pán gróf, škodil svätej neodvislosti vlasti, keď ste cez dvaciatpäť rokov v službe prekliatej spoločnej vlády stál, a nazhnilý mlyn Viedne čiročisté vody našej vlasti naháňal. Včul však preč s týmito trpkými rozpomienkami.

Nech žije svätá sloboda!

S týmto blažene sa oprel ten obrovský človek na malého grófa, tak že mu všetky kosti praštaly. Potom do špinavého pohára nalial vína, a pán gróf oduševnene si s ním štrnkál na svätú slobodu vlasti.

Pevnosť bola zaujatá; včul už ostatné veľmi ľahko išlo. Pán gróf vymenoval pána Tvrďého za predsedu neodvislej strany, urobil ho svojim dôverným človekom, na skutku mu dal kopu tisíciek na ústavné útraty, a celú záležitosť sveril na múdrosť pána Tvrďého. Keď potom ešte niekoľkokrát si pripili na svätú neodvislosť, pán gróf viezol sa domou, a za jeden týždeň ležal v posteli nemocný, pokým účinky vína pána Tvrďého a jeho objatia v hlave a v žalúdku mu celkom pomínuly. Pán gróf ináč vďačne trpel, veď to všetko bolo za svätú vec vlasti.

V močkovskom volebnom okrese bolo sedem dedín. V troch obcách pán gróf bol zemským pánom: pre tieto teda netreba sa bolo báť. Ale keď i tri iné si získa, ani vtedy ešte nemôže povedať že hop; ešte pozostáva mesto Močkovce, od tohoto závisí osúd kandidáta.

Na štvrtý deň pán gróf prekvapený očuje, že po obcách je veľké rozbúrenie proti jeho osobe; nezadlho i to sa dozvedel, že buričom nikto iný není, jako Jaroslav Tvrďý, hreší grófa, burí proti pánom, grófa nazýva skupáňom, zbabelcom, ktorý za 25. rokov ani slova neriekol na sneme, od grófa ani úfať, ani báť sa netreba nič; keď však neкто predsa s ním drží, to mu on hlavu prebije atď. . . . atď.

Pán gróf starosti si robil, hneval sa; ale nezadlho sa uspokojil, keď mu jeho úradníci na vedomie dali, že búrenie pána Tvrďého po jednotlivých obcách tak zle vypadlo, že viac kráť len útekom môhol sa zachovať pred pobúreným ľudom; všetky ale obce jednohlasne sa vyslovili, že just na pána grófa budú hlasovať; veď ony ukážu raz tomu papuláčovi Tvrďému, že sa ho nebojá, a sa opovážia proti nemu činiť.

Od lstivých močkovčanov však ani slova nebolo možno vylúdiť; ani ten najobratnejší korteš nevedel povedať, čo bude: či na pravo, či na ľavo? Keď ale vládny kandidát im slúbil, že Váh odvrátie od Močkoviec, a že parížsky osobitný vlak zrovna postojí pred bydlom richtárovým, ďalej že filoxeru vykinožia v Močkovciach a spolu aj eksekútorov, všetci voličia jednomyseľne si zapichli za klobúk zelené kokardy. Nádeje pánu grófovi zas ubylo, chcel naspák stúpiť a potajomky už i obstáral vo fabrike tých dve tisíc flašiek šampánskeho.

V deň pred voľbou ku poslednej porade povolal vládny kandidát ctených voličov do úradnej miestnosti strany ku „Veselému Slovákovi.“

Asi polovica voličov sa sišla.

Na lavici pánov mladý a jemný služný prijal prívetivé pozdravy schodiacich sa voličov. Za ním celý huf pisárov sa hniezdil, cítiac, že zo slávy pána služného aj im sa nečo môže uisti. Dostavili sa i miestni veľkí kupci pán Roth a Blau, miestni a okoliční veľkí statkári, páni Schwarc, Grün a Fuks; nezadlho prišli i mešťania pod vodcovstvom svojho richtára Pozadného. Služný s útechou patrila na tie mnohé zelené kokardy. Nezadlho stal sa pohyb: medzi pánmí zjavila sa i obrovská postava pána Tvrďého; prijali s hromovitým výkrikom, a šťastlivý je, kto sa môže k nemu dostať. Za zástupom stoja štyria prísní žandári, dozaista preto, aby shromaždenie obránili proti všelikej urážke. Zastvorí tento obraz oholená tvár anglického pána, ktorý vo vysokom okne krčmy s fotografickým nástrojom v ruke číha, čo sa stane.

Pán kandidát s veľkou vážnosťou vystúpi na dno suda, a keď už, nech žije v slušnom počte odznelo, asi dva razy odkašlal, takto započal svoju reč:

Ctení voličia!

Tamejší kováčsky majster chce ukázať, že on čítava noviny, a vie, čo sa pri takejto príležitosti svedčí, preto sa ozve:

— Slyšme!

Kandidát sa poobzerá, ešte raz si hrdlo poostří a znova započne:

— Ctení voličia!

Pán Kropáček ale, ktorý popri politike i kuriacimi okami zaopatří počestných zodrateľov svojich čí-žem, závidí vedu kováčovi a tiež vážne vykrične:

— Slyšme!

— Ešte nie! Potom po voľbe! Mrmle pán Tvrдый, na čo celé shromaždenie sa zarehoce.

Pán Kropaček sa haňbí, sa červenie, a umieni si, že viacej nebude rečniť. Tlstý však richtár už je netrepežlivý a hlbokým hlasom rekne:

— Slyšme!

— Štyri centy! vzkrikne pán Tvrдый. Všetok ale ľud tak sa rozosmial, že sa mu slzy z očí rónily od smiechu. Široká tvár Pozadného tak červenou ostala, jako slepý mak, a len toľko riekol:

Čo že sa smejú títo páni?

Keď mu potom okolo stojáci vyložili, s hrozným jedom zareval ku svojej gárde.

— Veď ti páni uvidia! Podťe!

Keď voličia porozumeli tú hroznú udalosť, že páni urazili richtára, s hrozným krikom vytiskli sa zo dvora »ku Veselému Slovákovi,« richtár vážne kráčal popredku, každé druhé okamženie zahrešil proti pánom; zelené kokárky ztrhali a s veľkým krikom pozdravovali grófa a neodvislú stranu.

Medzi páni ale vznikol hrozný zmätok. Jemná biela tvár pána služného ešte bielšou ostala; pán Roth oblednul, pán Blau ožlknul, tvár mu hrala takú barvu, jako jeho kabát. Všetci výčitky robiacou tvárou hľadeli na Tvrdeho, hrešili ho, len tak hrmelo, pravdaže len tak v sebe; kandidát ale v rozpakoch stál na sude; nevedel, či má započat svoju reč pred desiatimi ľuďmi. Ale jako nenadále po zrúť v okne krčmy, zazrel vážnu tvár angličana, keď práve k nemu namieril fotografický ústroj: určite dolu skočil a služnému, ktorý zubami škrypal, riekol, že pre dôležité rodinné záležitosti musí na skutku domov odísť a mandát nemôže prijať. Potom od nikoho sa neodoberúc bez meškania išol na železnicu, a len vtedy sa opovážil ľudom do očí pozreť, keď už bol v siedmom chotári.

Na druhý deň pána grófa jednohlasne vyvolili za ablegáta neodvislej strany v okrese.

Pán Tvrдый grófovi naspák niesol tých mnohotisíc banknôt, a taktó riekol: Svätej slobode a neodvislosti nie silou, alebo peniazmi, lež rozumom treba k víťazstvu dopomáhať.

Pánu grófovi však taká dobrá vôľa prišla nad týmto figlom Tvrdeho, že za pol hodiny od smiechu nemôhol k sebe prísť.

Ponúkal pánu Tvrdeému tie peniaze na odmenu jeho za ustávania; ale pánu Tvrdeému prišol na um výrok Julia Cezára, keď mu v Ríme ponúkali s podmestanstvom; že totiž radšej bude v Kocúrkove organistom, nežli v Jeruzaleme vicepatriarchom, s tým to chcel povedať ten veľký muž, že viacej stojí v tej najmenšej dedine neodvislý stav, než v tom najväčšom meste podriadený úrad.

I pán Tvrдый to povedal, že lepšie je pochudobne a neodvisle žiť, a utiahol sa na svoj otcovský statok.

Politické účinkovanie pána grófa ináč len na toľko sa zmenilo, že od tých čias miesto »Áno« vždy povedal »Nie.«

Krivánsky.

CHÝRNIK

— Jeho Veličenstvo náš kráľ pruským maršalom. Nemecký cisár Vilhelm, ako z Viedne píše, vymenoval Jeho Veličenstvo nášho kráľa Františa Jozefa

za pruského maršalla a odznaky tejto hodnosti — okrasu rojt plecových, dve zlatom obšívané maršallské paličky v miniature — pred svojím odchodom osobne oddal Jeho Veličenstvu.

— **Mária Immakulata** kr. kňažná 12-ho marca z Poly odcestovala do Viedne. — Toskánska veľká-kňažná a Fridrik Augustin knieža a jeho manželka 11-ho marca boli na obede u grófa Choteka rakúsko-uhorského to poslanca v Drážďanoch. — Stav španielskej kráľovnej sa vždy viacej popravuje. — Fridrik kr. knieža 1000 zlatých daroval pre chudobných v Prešporku. — Šarlotta mexikánska cisárovná v Brüsseli ťažko onemocnela na zapálenia pľúc. — Nemeckému cisárovi 12 ho marca dnes oddal vojenský pomocník a generál tureckého sultána, paša Šakír do daru poslaný skvostný meč a nemeckému korunnému dedičovi brillianty rádu Ozmanie. — Alexander srbský kráľ 17. tohoto mesiaca príde do Viedne, a 21-ho do Belgrádu. — Mária Raineria kr. kňažná už na toľko vyzdravela, že 12-ho marca so svojím manželom Rajnerom kr. kniežatom môhla odcestovať do Cannes, kde sa za dlhší čas budú zdržovať.

— **Nemecký cisár v Abbázii.** Podľa jedného telegramu z Berlína, nemecká cisárovná okolo stredy marca príde so svojimi deťmi do Abbázie; Vilhelma cisára tam na koniec marca čakajú a tak prvého apríla, v deň narodenia to Bismarckovho nebude v Berlíne.

Jubiläum pápežovo. Hlava rim. katolíckej cirkve slávil dvojaké jubiläum. A síce rimský pápež Lev XIII. slávil dňa 2. t. m. svoje 86-ročné narodeniny a 3. t. m. 18-ročné jubiläum svojho pápežstva. Zpomedi 263 pápežov, ktorí dosavď panovali, len 11. boli, ktorí dlhšie sedeli na stolci sv. Petra. Pápež sa vzdor svojmu vysokému veku veľmi dobre cíti. Pápeža z príležitosti jubilea pozdravili zo všetkých strán.

— **Pohrab ruského Veľkého kniežaťa Aleša.** Podľa telegramu zo San-Remu taliánske lodstvo národnú a ruskú zástavu 8-ho marca spustilo na pol stežňa. Z Orzelie prišlo niekoľko stotín pechoty sem, aby vzalo účasť na pohrabe Veľkého kniežaťa Alexisa. Popri ceste, kade tiahol smutný prôvod, gázové lampy obtiahli smutným závojom. Mešťanosta vydal prípis, v ktorom rozpomína sa vrúcnymi slovami na nebohé Veľké knieža a pczval mešťanov, aby vzali účasť v smútku. Lode menom Sardegna a Ruggiero Lauria na breh vyložili mužstvo, aby bolo prítomné na pohrabe. Smutná slávnosť bola veľkolepá. Prítomné byly všetky mešťanské a vojenské prednosti, cudzé poslanstvá, spolky a veľikánske obecenstvo. Obchody byly zavreté a mesto smutnými zástavami ozdobené. Prôvod otvoril san-remský podprefekt. Sergij Veľké knieža, ktorý bezprostredne za osobitným vlakom, mrtvolu vezúcim, odcestoval, vrchnostám vyjadril svoju najvrelejšiu vďaku.

— **Príbeh nemeckého cisára na mori.** Podľa telegramu z Vilhelmshavenu Vilém nemecký cisár, ktorý po prisahe vilhelmshavenských námorných rekrútov chcel preísť na ostrov Helgoland, pre veľký výchor a búrenie sa mora, nemôhol vystúpiť v Helgolande, lež bol prinútený ďalej sa plaviť do Kuxhavenu.

— **Diamant pápežovi.** Z Rímu oznamujú, že pápež dostal do daru od predsedu transvalskej republiky z Južnej Afriky jeden 791 karatový diamant, ktorý našiel jeden Amerikán.

— **Uvedenie do úradu korunného strážcu.** Pre dvorný smútok pri uvedení do úradu korunného strážcu baróna Radvánskeho povolani, jako sa oznamuje, dostavia sa v smutnom ruchu.

— **Gazdami vyárendovaný biskupský majetok.** Vacovský biskup Konštantín Schuszter svoje gazdovstvo v Alsó-Nemedi, ktoré obnáša 1230 katastrálnych jutár, dal do árendy na 12 rokov 43. alsó-némedským gazdom za ročitú árendu 7140 zlat. A pretože daň od majetku bude platiť sám biskup, tak možno riečiť, že árenda gazdovstva ležiaceho blízko Budapešte a železničnej dráhy je nie veľká. Mimo toho je zem veľmi úrodná. Biskup vyhlásil, že chce takto napomáhať tamajších poriadnych gazdov a nebral ohľad na lepšie offerty zadané jednotlivými árendátormi.

— **Oslavovanie Apponyiho a Ugrona.** Oprotivná strana snemovne 10-ho marca sišla sa na spoločnú hostinu v Hungárii danú na úctu Apponyimu a Gabrielowi Ugronovi, z príležitosti toho víťazstva, ktoré tí dva vodcovia dosiahli 9-ho marca v snemovni svojimi rečami. Gróf Štefan Károlyi už 9-ho marca večer dal večeru pozvaným údom snemovne na úctu grófovi Apponyimu.

— **Sudca v kňazskom rúchu.** Neobyčajný kusok previedol americký sudca Delaney v Green Bay v štáte michiganskom. Delaney vyšetroval Poliaka Dažkowského, ktorý bol v podozrení, že zavraždil svoju ženu. Poliak však zatvrdil, že zapieral a tu si pomohol vynalezavý sudca zvláštnym spôsobom, aby vymohol z obvineného priznanie sa ku skutku. Preobliekol sa za katolíckeho kňaza a jako zpovedný kňaz šiel k Dažkowskému do cely a vyzpovedal ho. Vrah uľahčil svojmu svedomiu úprimnou zpovedou a len potom spozoroval s hrúzou, že sa stal obeťou lsti sudcovej. Biskup Mesner čo najrozhodnejšie odsúdil túto svatokrádežnú komédiu a žiada, aby bol sudca potrestaný.

— **Stopäťdesiatročný človek.** V kaukazskej dedine Ediffa, ako to v Tiflisi vychodiaci časopis Swerija píše, po tieto dni zomrel 153-ročný človek. Starec matuzalemského veku až do poslednej doby tešil sa najlepšiemu zdraviu a ešte v poslednom roku svojho života porozprával mnoho episod z minulého storočia. Starec v celom svojom živote žil cele jednoducho, pil len vodu a jedol veľmi málo mäsa.

— **Vražda na maskovom bále.** Na maskovom bále v Triesti jeden za ženskú preoblečený pán dovolil si veľmi mnoho voči niekoľko ženám, načo ho jeden zo sprievodcov tiež maskovaný pán prekral dýkou že naskutku zomrel. Zamaskovanému vrahovi sa ľahko podarilo ujsť.

— **Ako treba časopis reklamovať na pošte?** Mnohí čitatelia časopisov sú ešte dosavád nie na čistom ohľadom toho, čo majú robiť keď im daktoré číslo predplateného časopisu následkom poštárskeho neporiadku nedošlo. Mnohí sa obracajú ku vydavateľstvu na korrešpondenčnej karte, ba niektorí i v zatvorenom liste, čím si len zbytočné výdavky zapríčiňujú. Tu uvádzame znova, že každý poštovný úrad povinný je nedoručené číslo časopisu reklamovať, a to z úradu vždy úplne zdarma. Na toto sa poťahujúci poštovní štátut čnie nasledovne: „Chybujúce časopisy treba reklamovať hneď na neuzatvorenom ohlásení (úradnom tlačive,) lebo reklamácia sa len vtedy vykoná bezplatne a i chybujúce čísla sa len v tom páde nahradia zdarma.“ — Ďalej hovorí štátut: „Reklamácia je bezplatná. Termín; pri denníkoch a týždenne viac ráz vychádzajúcich časopisoch 3 dni počítajúc od toho času, v ktorom mal patričný časopis vyjsť (toto sa poťahuje na každý časopis.) Pri časopisoch týždenne alebo medzi väčším obdobím vychádzajúcich 3 dni ratajúc od vyjdenia nasledujúceho čísla.“ — Prosíme toto do

ohľadu vziať a príležitostne dľa tohto zachodiť. Keď číslo nebolo doručené treba ísť na poštu, pýtať tlačenu reklamačnú cedulu, napísať na ňu názov nedoručeného časopisu a číslo a tak bez všetkého výdavku je reklamácia hotová.

DOPIS.

Od Nitry v marci.

Prosba jedneho chudobného evanjelíka. Veľactená Redakcia! Ja som chudobný, ale bohabojný evanjelík, ktorý za kresťanskú vieru som hotový i život obetovať. Moje okoličnosti a chudoba mi nedovolia by som si nechál noviny nosiť, mám ale dobrého, zamožného katolíckeho priateľa, ktorý mi vždy požičáva »Kreštana«, ktorého ja s tou najväčšou radosťou čítam, a z ktorého čerpám tým horlivejšiu lásku ku viery, čím viacej tá slobodomurárska vláda chce všetek náboženský cit zo srdca ľudu vykoreniť. Keď by som mal právo hlasovať, istotne by som dal môj hlas len pánu grófovi Zichymu, bo v takom človekovi jako je pán Latkóczy, ktorý za masný úrad zatajil a zapredal svoju vieru, žiadnej dôvery skladať nemôžem. Nás evanjelíkov je tu síce v okolí veľmi málo, kde-tam desať alebo dvacať, ale o tom som presvedčený, že keď by každý katolík na toľko miloval svoje náboženstvo, jako já moje, tak by iste ľudová stránka zvíťazila. Bár síce nemám právo hlasovať, ale preto pohyby tak beznáboženskej jako aj ľudovej stránky ma veľmi zaujímajú. Stoliční pánkovia behajú čo besní, slubujú ľudu všetko, odpuštenie dane, nové viniční révy zadarmo, dávajú dobré hlty čertovej pomocnice (pálenky,) a Bôh vie čo iného, tak že nektorí myslia, že keď si zvolia p. Latkóczyho naša Nitra, bude tá mädom a mliekom tekúca krajina.

Hja sluby sa slubujú a blázni sa radujú a predávajú za dobré groše svoje hlasy. A mňa len to bolí, že jako môžu katolíci tak pluvať na svoje náboženstvo, ktoré držia za jedinne pravé a spasitelné.

Predsa sa ale nachádzajú v tunajšom volebnom okrese aj dobrí katolíci, ktorí budú iste nasledovať povolajúci hlas jejích statočných duchovných otcov. Čo sa týka katolíckeho kňazstva, z väčšej stránky horlivo pracuje, by víťazstvo ľudovej stránky zabezpečilo. Ale žiaľ Bohu, a to je moja žaloba a prosba, nemôžem to o každom hovoriť. Lebo ako čujem, sú mnohí, ktorí pri terajšej tuhej zime, radšej majú teplú chyžu a pec, priateľstvo neveriacích úradníkov, výhlady na odmeny, jako víťazstvo kresťanskej veci, a preto bár s jednoduchými ale uprimnými slovami a s prosbou obracám sa ku nim; Duchovní otcovia! zobuďte sa zo spánku a zobuďte vám sverený dobrý ľud, Nepriatelia kresťanstva chystajú sa ku pohrabu jeho, zvony smutno hučia, a jejích hlas nám smutnú budúcnosť oznamuje. Rozpamätajte sa, že nie len ten hreší proti Bohu, ktorý jeho svätú vieru zneuctuje, ale aj ten, ktorý sa všemožným spôsobom neusiluje, by zákony božie v uctivosti držané boly.

Jedon chudobný evanjelík.

Zo Skalice v marci.

Veľmi nás tešilo, že sme sa už aj o Skalici voľačo v našom Kreštanovi dočítali. Je pravda že sme

posiaľ tuho spali, nechali sme si zobrať naše katolícke školy, a máme miesto nich vyborné (?) štátne, v ktorých sa dietky naše ani len prežehnať nesmia. Jednu radosť máme teraz a síce že „Kreštan“ chodí nám asi v 60 číslach, kdežto tu na okolí, ani nevedia čo je tá ľudová stránka a čili jestvuje »Kreštan.« Neškodilo by, keď by ten „Kreštan“ aj tu v okolí zabuchal trocha na obloky duchovných otcov a ich zo spánku prebudil.

Posiaľ stojíme bez hlavy, a bez vodcov zvíťaziť nemôžeme. Je to vidno už po predu. Chystáme sa aj my ku voľbám, a síce máme si voliť mestskú reprezentáciu. Posiaľ nám vždy zavesili na krk takých štátnych panákov, ktorí s jejích svobodnomurárskymi zásadami tak viere ako aj obecným záležitosťiam mnoho škodili. Teraz ale máme pred očami príklad zmužilých trnavčanov, ktorí dokázali, že so spojenými silami sa nechá všetko previesť. Viac roľníkov sa nás chystá, a máme pevnú nádej, — že keď nás všetci kresťanskí voličia budú podporovať, keď sa nenajdú medzi kresťanskými voličami zradcovia, ktorí zapredajú svoje svedomie, — tak prevedeme pri voľbe listinu osvedčených kresťanských mužov, ktorí zásady viery kresťanskej a dobrobyt mesta vždy zastávajú budú.

Veď by sme aj potrebovali dobrú reprezentáciu. Pán kapitán sa nám zbláznil, a pán mešťanosta a notár leží chorý, a tak na našom mestskom dome sú tie najväčšie neporiadky.

Pán hlavný župan by nám aj pomôhol, ale keď má teraz mnoho starosti, a musí v Nitre kortešovať a skleničky prichystávať pre Latkóczyho voľbu. A ku tomu sme už privykli, ako nám z Nitry pomáhajú. Keď sa tu v Skalici uprazní nektorý úrad, hneď nám pošlú sem vyborného muža, ktorý si mohutné zásluhy vydobyl s kortešovaním pri voľbách, a s jeho beznáboženským liberálnym zmýšľaním si získal dôveru našich stoličných otcov, a ktorý sa volajako v Nitre kompromitoval a nemožným učinil, a preto mu na vidieku a obzvláštne ve Skalici musia zaopatrť chlieb.

Pritom všetkom ale sa obávame, že aj teraz pri voľbe mestskej reprezentácie nemajúc žiadneho vodca, prepadne sa a vyvolíme si znovu takých pánov, ktorí nás ako zo škôl tak aj z viery a reči našej zosaňujú. Preto kresťanskí remeseľníci a roľníci postavme sa čo jedna skala, od Levoči fúka nám teplý vietor, ktorý nás ku jarnej práci povoláva.

Nepredajme vieru a svedomie naše, veď keď Bôh s nami, kto proti nám? *Jedon skalický roľník.*

Od Rajca 1895.

Vysoko ctený Pán Redaktor!

V dopise v čísle 8. z Rajca zo dňa 4. februára uverejnenom bolo spomenuté ochotnícke divadlo, ktoré pri veľkom počte obecnstva napriek tomu že malo mnoho neprajníkov skvele vypadlo.

A práve títo naši neprajníci a verní privrženci židovského liberalizmu ktorým oči začína vykálat naše kresťanské spoludržanie, s riadili na 24. februára jednu kóšernú zábavu, ku ktorej všetkých z mesta i okolia intelligentných šolojmov šolemov a šnórerov povolali. Lebo viete drahí bratia my sme neni intelligentní ktorí máme kresťanské zásady, a preto sme neboli povolani. Ale kadejaký židák, ktorí sa v handričkách preberá ten je intelligentný? A preto mala zábava svoj titul »Pülger házasság hep, hep, hep, zártkörű mulatság hap, hap, hap.«

Už o 6. hodine večer hrnuli sa krivonosí šolojmovia v šabesnom rúchu aj s Rachelami do veľkej siene. — Opatrovne dietok (Ovodi) aby tam hercov pri vystúpoch divadelných, medzi ktorými aj jeden slabúch katolícky učiteľ ktorí je spolu aj regenschor figuroval, ocut a posúdiť mohli — a veru krásno hral. — Čo je ale na plat keď naši rebachoví vlastenci maďarský ani len crknúť nevedia. Nuž ale drahí čitatelia, veď chceli oni vidieť aj nášeho ablegáta pána Valerka Schmialovského, ktorí bol tiež povolaný a veru prišiel ich miláček Valerko tiež in šabes gvantel, môžete si myslieť bolo tam plesania, vítania a zdravíc našemu Valerkovi. — A to ho tak naľadelo že sa dal do tanca, a tancoval krásno — s Rachelami. — Môžete si predstaviť že medzi toľkými Rachelami boli všeliaké karikatúry, ale ani od jednej košík nedostal.

Ej pankovia naši nepôjde to tak ľahko jako si vy myslíte, nesľubujte Valerkovi že však — . . . nespoliehajte sa pri budúcej voľbe na nás mešťanov, remeseľníkov a roľníkov, lebo viete mi nepatríme k tej židovskej inteligencii ktorá kresťanstvom opovrhne, Bože nás chrán.

Berúc si príklad od našich spolubratov žilincov, u nás tiež katolícky kruh začíname utvárať, ku ktorému sa už pekní počet údov prihlásilo. Teda napred bratia drahí! nesmieme traťiť pružnosť ducha oddávajúc sa smutnému fatalismu (viere vo slepý osud) »že nech už ide svet jako chce« nesmieme ustávať bratia drahí ani v práci, ani v obetách, ani v boji za prospechi naše, to sme podlžní Pánu Bohu ktorí nás vystrojil rozličnými darmi a schopnosťami to ale žiada i prospech vlasti našej ktorú si vrúčne milujeme. S Bohom.

Kreštan.

Turiec 3. marca.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Keď už skoro so všetkých strán hornieho vidieku akú takú zprávu dostal náš milý časopis »Kreštan« len ešte z Turca nie.

Tedy beriem pero do ruky aby dáku správu podal s našej malej stolice cteným čitateľom týchto novin.

Keď sa chceme o cirkevno-politických veciach (ako je to teraz v obehu poradiť) hneď nám páni sluznovci oboch našich volebných okresoch s bodákmi žandárskymi zavítajú (lebo je to vraj od liberálnej strany tak rozkazano). Nuž ale česť im, veď ich platíme a musíme sa tešiť keď nám aspoň počas takých porad zavítajú a vizitu robia, aspoň vtedy dokážu že sú nie darmožráci že bedlia o nás. — Len to je chyba že sa zas o také veci neozrú ako v Šuranoch kde *Epesovi* doktori chcú násilne kresťanské deti obrezaním liečiť. Milý čitateľ, taká to bude tá civilná sloboda, tá slávna recepcia židkov.

Naší páni vlasti otcovia, ty nás znamenite na sneme zastávajú, od tých čias čo sú za ablegátov zvolení ešte len ani jeden ani hubou neklepov! Prečo, však sa liberálni musia vari aspoň mlčkou úlohu hrať, lebo keď by aj oni rečnili by dlhý čas s tým ušiel a to by našu stoličku len viac výdavkov stalo. Pán Jurko Justh s hornieho okresu ten už sa chystal k mlčkovej úlohe pod Tiszom, Szapárom, Wekerlom, Bánffim a teraz sa už úfa keď hádam ľudová strana porazí, že musí pri budúcej voľbe mandát složiť, že dostane mlčkoví diplom, a k tomu i mlčkovú pensiu, tento náš zástupca hádam i pri hlasovaní za civilno párenie len hlavou pokrútil že privoluje. Druhý Vilko Lehocky ktorý len vlni dostal mandát na miesto pána Štefana

Rakovského, ktorý so slúžneho avandžiroval za ablegáta, na tom nie sa čo čudovať veď je to len ešte Wekerleho žiak.

Nuž ale veď nám je všetko slobodno. Volebné právo máme také, nádeníci ktorý za pálenku hlasujú a naším dobrým gazdom robia, taký biedny chudáci tieto majú hlas na voľbe lebo za liberalných mlčkov hlasujú, mi ale ktorý sme najväčmi daňou obtížený mi vraj len každý dvatsiaty máme hlas, lebo nehlasujeme za vládných a civilných otcov. A toto je tá sloboda rovnoprávna v Uhorsku.

Keď im pán Zelenyák trochu žilu sekol, nebolo toho posmechu, ba hádam by ho boli ako Krista Pána umučili, veď mu pán Tisza-Eszlársky rabín aj to prorokoval že dlho nebude vo vládnej strane ale proroctvo sa mu hádam tak nevydarí ako v Eszláre.

Prosím pán Redaktor, ja ako evanjelik veľmi sa teším s tohoto pravdomluvného časopisu. Veď aj mi evanjelici tiež sa delíme na dvoje. Sme dobrý Bohamilujúci kresťanský evanjelici, a jest zase civilne milujúci evanjelici. Veď nás tak mučia ako aj našich spolu bratov rím. katolíkov od Krista zdedené zákony nám násilne berú, a všetko násilenstvom nám odberajú. — Mi ale dobrý evanjelici nezúfame, mi naše krivdy jedine Bohu obetujeme.

Zato ale spojme sa dobrý kresťania v jedno, spojme fraky s halenami a krpce s topankami a pripojme sa k tej novej utvorenej *ľudovej strane* že by sme čím skôr pomoc mohli poslať pánu Zelenyákovy, a že by sme sa čím skorej dožili rozpadnutia tej civilnej strany, lebo ver do tých čias nečakajme nič dobrého.

Sendulfo.

Pusztakürth 12-ho marca 1895.

Vysoko ctený pán Redaktor!

S radosťou sa naplňuje srdce naše, keď vidí, že ten ľud, ktorý do včulku slepo nasledoval vládu; včul na svoje svedomie počúva a prenasleduje to, čo za dobré nikdy neuznával; ale predsa až do včulku so svojím hlasom podporoval. Adamovi oči sa otvorily, keď hriech spáchal, podobne i ľudu kresťanskému oči, keď vidí tú myzinu, ktorú pre neho chystá vláda zapredajúc vieru z neba donesenú.

Matriky a sobáše okresné ľud zo sna zobudily. Od tony smrti sa už odstraňuje; a blíži sa k stránke ľudovej, ktorá chce naspäť vybojovať, čo ablegáti liberálni pokazili.

I v Nitre bojuje grf. Zichy Ján proti Latkóczymu, ktorý svoje dané slovo zrušil, totižto v prítomnosti pána veľkomožného Josefa Vágner kapitulníka nitránskeho i Katony zaslúbil, že nedopustí vieru znížiť a za ňu bude bojovať, a čože on vykonal-privolil na všetko čo vláda chcela, len aby sam sebe nejakú hodnosť získal.

Tak rečeno celá krajina oči svoje na Nitru obrátila, a netrpezlivo očakáva koniec boja tohoto. — V celom okrese Nitránskom ľud opúšťa vládu, do ktorej koľvek obci ide človek všade čuje ušiam príjemné slová „Ěljen Zichy,“ jeho zástavy ozdobia príbitky chudobných i boháčov.

Jak všade tak i medzi voliči za najst môže kúkol.

Obec Pusztakürth radosti plná bola 11-ho tohoto mesiaca, videla svoju nádej: gr. Zichyho, očula jeho program z úst p. v. Zelenyáka ablegáta.

Už ráno na ulicách bol ľud shromážený; jeden druhého oduševňoval k stálosti. P. Tóth slúžny im

dal rozkaz aby po cestách deň tento sňah rozhadzovali ale oni vidiac že toto je darobná robota, lebo cesty sú znameňité o 9. hodinách už doma boli. V predpoludní ctený pán Nottny — dozorca pánstva osviecenej panej Dr. Hennin zo Seredi — došiel do obci. — Ledvá mohol zo sán zesadnúť tak sa tiskly ľudia k nemu, každý čakal jeho slova, lebo včul nie prvikrát ich osvetlil; — jeho je odplata u Boha, lebo nie jedenkrát si odtrhne čas, a ide do Pusztakürthu na oheň olej liaf.

Jak Ján krstiteľ, tak ohlašoval obyvateľom obce príčinu včulajších zlých časov, podotknul i matriky, i sobáše civilné a ľud každé slovo si zapamätal, a odpoveď len táto bola „Ěljen Zichy.“

Odpoludňá už preč bolo, ľud smutný zostával že premilý gr. Zichy nedochádza. Okolo 1/2 1. oznámili že už sa blíži z Románfalvy; jedna chvíla a ulica bola plná, nie len voličov, lež každý chcel vidieť grófa, ženy i celá mládež.

Je pravda že nám veľmi zle padlo, keď sme tam videli 6 žandárov i pána hlavného slúžného z Fraštáku; menom: Tótha. Na pravípohľad sme myslely, že hádam už šupujú osviečeného Zichyho; — táto ale myšlienka naša dlho netrvala, lebo ustavičný „Ěljen“ nás zabepečil, že títo páni ešte slobodu neztratyli. Videli sme tam i najväčšieho korteša gr. Zamoyského z Aba-Lehoty, ktorý z obci do obci ide z gr. Zichym; a so svojou prítomnosťou ho ľudu odporučá — nech mu Pán Boh už i na tejto zemi odplatí.

Ľud od radosti nevedel, čo má robiť, neuspokojil sa s hlasným ohlašovaním svojej radosti v „Ěljen gr. Zichy“ lež len čakal chvílu tú, kedy ho má podvihnuť.

Velebný p. Bacskády farár bábsky zaľakoval za držanú reč, a zakaľ on piesne, a perá rozdával ľudu, grf. Zichy sa odobral od voličov, a ústne zaľakoval pánu Nottnymu jeho ustávanie gr. Zamoysky ho zas prosil, aby len pokroky robil, nech ručiaci levi nezhltnú ovečky veriace.

Hlasné „Ěljen“ a zástup veľký odproval grófov do Nemeskürthu.

Richtár Pusztakürthánsky je jak márnokratný syn s učiteľom katolíckym i so židmi na stránke vlády.

Keď je všade tak jak v Pusztakürthi vtedy darmo sa hrozí p. Tarnóczzy, že ukáže čo vie!

Nech žije gr. Zichy, i jeho dobrý priateľ, a náš vodca gr. Zamoyszky.

Nitra 7. marca 1895.

Veľactená Redakcia!

S mužilosťou a horlivosťou sa začína voľba u nás. Ľudovej stránky kandidát mladší gróf Ján Zichy s ablegátom ľudovej stránky Zelenyákom už začali svoju cestu konať po dedinách a ľud ich s tou najväčšou radosťou a neohrozenosťou prijímá. Neni tej dediny v ktorej by nemala väčšiu čiastku ľudová strana. Na všetko je ľud náš hotový, len aby obránil môhol svoje práva, ktoré mu povčulejšky z rúk vydrápali tí naši neznajbohovia. Darobný je nátisk, ktorý začali niekerí notári, darobná je pomoc žandárov, darebné je pálene, darebné sú peniaze, ktoré chcú korteši rozdávať: ľud nechce nič prijať. „Zadržte si vaše groše, — vravia tí najjednoduchší voličia — zadržte si vašu pijatiku: my včul nie za peniaze, ale za vieru, za Krista budeme bojovať. Všetko nám chcú zničiť s ich klamstvom a cigánstvom, preto nepotrebujeme vaše peniaze. My sme jednoduchí, necvičení ľudia, ale presvečenie svoje ne-

zapredáme: nech sa začne už ráz boj taký, jaký treba pre zmužilých a poriadnych ľudí.

Čuduje sa človek, keď toto všetko počuje, a srdce nám plesá od radosti, že tak dobrý, pobožný a verný ľud máme, ktorý za vieru svoju aj do ohňa by išiel.

Načúvajte najmilejší, čo sa tu robí! V troch dedinách Úzbég, Šarluška a Molnoš, keď prišiel služný s tým nátlakom že rychtárov, jestli nebudú na Latkóczyho stranu, pozbaví z rychtárstva, tí mu to odpovedali: Pane zadržte si vaše rychtárstvo, tu ho máte, od včulejška som slobodný človek, viac ma vaša moc neviaže, a predsa budem na grófa Zichyho! Za Krista, za vieru račej pôjdem aj bez rychtárstva, jako takýmto naničhodným ľuďom podrobený byť.

V Nitre tiež je mnoho na ľudovú stránku. Remešelníctvo všetko pri Zichym stojí a s tou najväčšou horlivosťou začínajú kortesačky. Na viac domoch kde bola pred jedným dňom Latkóczyho zástava, už tam veje Zichyho, a tak rozprávajú, že Latkóczy snáď odstúpi. Židí všetci sú na stránku Latkóczyho, jako to zástavy dávajú na vedomie, lebo není snáď toho židovského domu, na ktorom by neviaľa zástava Latkóczyho; ale tak sa chýri, že orthodoxi budú proti Latkóczyemu, lebo, že vraj aj tí chcú mať svoje manželstvo v starej móde.

Ináč, s obidvoch strán sú veľké kortesačky, a Latkóczyho ľudia s ovislou hlavou chodia, jako by ich bolela, že vraj: náš Imriško veru snáď praskne — rozprávajú niekedy medzi sebou. Dal by Pán Boh aby tak bolo. S úctou zostávam vás

predplatiteľ.

V YOBRAZENIE

Dnešní náš obraz predstavuje dra Františa Majora stolnobeľohradského úradného hlavného lekára a správcu nemocnice, bývalého to ablegátskeho kandidáta ľudovej strany v čaktorňánskom okrese. Dr Františ Major narodil sa v Stolnobeľohrade r. 1854, strednej školy tamže, najvyššie školy ale v Budapešti, z každého predmetu výborne dokonil tak, že ešte jako žiak bol vymenovaný na univerzitu za učbárskeho pomocníka na učbarsku stolicu pre pytvu a ako taký i viacej vyšších odmiem požíval, tak tiež bol predsedom pomocného spolku pre medicínarov a podpredsedom čítaceho spolku na univerzite a polytechnikume. Neskôr išol do cudzozemska na väčšiu cestu. Navštívil každú znamenitejšiu univerzitu v Európe a tu si nadobudol vyšie lekárske vzdelanie, ktoré až po dnešný deň k dobru trpiaceho človečenstva s tak skvelým výsledkom upotrebuje. V svojom odbore zvláštne ako operátor a ženský lekár vyniká a ako lekárska auktorita požíva uznanosť a úctu budapešťanskeho lekárskeho sboru učbarov. Za dlhší čas bol na klinike profesora Kovácsa a iných, ktoréhožto pozornosť si získal chýrnou operáciou na jednej 53 ročnej ženskej prevedenou a i od tých čias už nesčíselným nemocným pri navrátil zdravie.

Z počiatku sa chystal za profesora, ale keď ho r. 1884. v Stolnobeľohrade za hlavného lekára vyvolili, tohoto úmyslu sa zriekol a vrátil sa do svojho rodiska, akožto chýrný a odborný lekár, kde už 11 rokov s tým najväčším výsledkom účinkuje. Jeho široký obzor, hojná skúsenosť, predné, prívětivé, vládne spôsoby, úprimné, láskou ku bližnému horiace srdce, rýchlo ho učinily najctenejším a najľúdnostným mešťanom. Jeho ruku, obzvláštnu starosť vidno na každej ustanovizni. Ako lekár po dvakrát oslobodil mesto od väčšieho nebezpečenstva. R. 1886 od sypanic 1892. od cholery. Za jeho neunávené účinkovanie mestské obecnstvo mu aj slušnou uznajnosťou odplatilo. Zariadil mestskú nemocnicu, jednu nemocnicu pre nákazu, založil ochraňovací spolok, vypracoval kruh činnosti pre okresných lekárov, pohl pohyb k usporiadaniu čeladnej záležitosti,

previedol svažne premerevanie mesta, dal zasklepiť mestské kanále, ktoré hniezdo nemoci v sebe skrývaly. Vzal účasť stavbách kasárno pre vlastibrancov. Najnovšie ale sa ustáva, aby do života uviedol hasičské ochraňovacie húfy; jeho návrhy na nový mestský dom a na hodné oslávenie tisícročnej pamiatky tiež sa blížia uskutočnenia. Jedným slovom, že sa spoločenské, súdobné a spolkové účinkovanie pohl, to je spojené s jeho menom.

Viaciej ciest konal po cudzozemsku, po Švajciarsku, Nemecku, Francúzsku, Anglicku, Hollandii, Turecku, a vo Taliansku viackrát cestoval. Ako hlavný lekár vzal účasť na hasičskom a demografickom kongresse a ako taký obsiahol turecké cisárske rády Ozmanie a Tachlizie.

Jeho dobrá duša a sústrasť naproti chudobným, opusteným, jeho múdrosť je všobecne známou vecou; celé domy lieči zadarmo; ba chudobným nemocným denne pomoc, opateru poskytuje.

Obzvláštne nábožné, opravdive katolícke city zdedil od svojej matky a od svojho ujca dra Kaizera, ktorý celý svoj majetok na mestský sirotný dom, a na dobré ciele poručil. Nie je len taký, ako ostatní »dobří katolíci«, lež on svoju vieru aj vykonáva a vo všetkých spoločnosťach, kde obcuje, svoju vieru verejne bráni. S telom i dušou je verným synom cirkve, za ktorú je hotový i život svoj obetovať. Bol to prenikavý výjav, keď na mestskom válnom shromáždení oduševneným hlasom hlasoval proti cirkevnej politike liberálnej vlády tak, že ktorémukoľvek cirkevnému mužovi bolo by to na pochvalu slúžilo. On je hybadlo, že sa katolíci spájajú. Noviny »Fehérmegyei Napló«, úradný to časopis ľudovej strany, ako i stolnobeľohradské veľké katolícke shromáždenie a katolícke kruhy v prvom rade jeho horlivosť, ktorá nezná žiadnej prekážky, svoje jestvovanie môžu poďakovať. Perom, slovom jednako bráni svoju vieru! Na stolnobeľohradskom kat. válnom shromáždení vo svojej mocnej reči označil oné praktické spôsoby, s pomocou ktorých možno je utvoriť kat. spoločenstvo, kresťanské Uhorsko. Ako výborný rečník, i neprípravený tak vysoké, oduševňujúce reči drží, ktoré podivu každého vzbudzujú. Navzdor jeho mnohostrannému zamesknaniu, politickým vecám vždy zvláštnu pozornosť venoval a známou svojou rozvahou náhle zná rozlíšiti otázku a vždy uzol rozviazať. V dohadovaní mohútnou svojou logikou a vynajdivosťou premáha svojich protivníkov. Tieto výborné jeho vlohy neostaly neznáme vodcom ľudovej strany, preto ho poslali do čaktorňánskeho okresu proti ministrovi Wlaššičovi vystúpiť. Tu podivným spôsobom za 2—3 dni medzi cudzími, neznámymi ľuďmi utvoril ľudovú stranu, a také oduševnenie vzbudil, že vláda navzdor všetkej svojej násilnosti, peniazom a neslýchaným prestúpeniam zákona len s väčšinou 54 hlasov mohla proti nemu zvíťaziť. A ver čaktorňánska voľba, ako je to z novín známo, so skvelým víťazstvom Majora by sa bola skonala, keď by ho neboli zatvorili do kláštora františkánov, tak že medzi svojich voličov sa ani dostať nemôhol. Žandári z domov povyťahovali a tak nútli ľudí hlasovať na Wlaššiča. Predseda Gowny 90 jeho voličov odhodil, ponevác miesto Major povedali Major, alebo Majer; sišlo sa asi 1000 židákov, ktorí všetci podkupovali a napájali ľud. Konečne notár Zigler i privržencov Apponyiho, i národnú stranu dal hlasovať na ministra. Ale my úfame, že pri budúcich voľbách, keď ľudová strana lepšie bude usporiadaná, Major zaiste zvíťazí. Dal by Boh takýchto svetských katolíkov mnoho, ktorí na stranu odložiac sa učupenie, pomluvu, smelo sa opovažujú vystúpiť za vec ľudu, za Boha, za vlasť a za kráľa bojovať. O víťazstvo Majorovo nielen vodcovia ľudovej strany grófi Zichy a Eszterházy, lež i tie najvyššie kruhy, ba i sam svätý otec rímsky pápež sa interessovali. Jeho pád bol víťazstvom pre ľudovú stranu, ponevác kat. ľud môhol vidieť, že čeho je schopná tyranská vláda, len aby záujmy ľudu potlačila. Z toho sa môžu učiť aj ostatní katolícki voličia, a tým menej nech sa nedajú i na ďalej v otrotctve držať, lež nech strasia so seba to násilne liberálne panovanie, ktoré posávať vlastnou masťou vykrmili veľkým a opovážlivým. Takého človeka si hľadajte všade ako je dr Major, a vtedy sa nebudete museť obávať že vám eksekútor i poslednú podušku z pod hlavy predá.

Rozmary a žarty.

Hladný.

Másiar: »Pán sused, váš pes mi uchytil jednu klobásku, práve včel vbehol s ňou do domu!«

Súsed (pre seba): „Do čerta, tak musím bežať za ním, ináč nič nedostanem!“

Oprotivný dôkaz.

Sudca: „Že ste vy konečne vašu obeť obsesami tkol?!“

Obžalovaný: „Pán sudca, vtedy bol som v tak biednej polohe že som ani obsesov na čizmách nemal!“

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobitým listom neodpovedáme odpovie sa len v listárni.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatríť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Naším predplatiteľom! Mnohí sa žalujú, že »Kreštana« v posledné časy neskoro dostali; je pravda; príčina toho bola tá, že našu tlačiareň pohybuje motor (mašina), a na začiatku marca voda nám vošla do pivnice takže v tlačiarni sa nič nemôhlo robiť, preto i »Kreštana« neskôršie tlačili, následovne i neskôršie bol rozposlaný; kde mašina ženie tlačiareň, tam ľahko sa môže i nečo zlomiť alebo pokaziť, čo prácu prekáža. Preto keď sa nejaká chyba prihodi, netreba hneď Boh vie jaké kriky robiť. Redakcia a vôbec administrácia sa všemožne usiluje všetkým požiadavkam vyhovieť; častokrát sa ale prihodi nečo nepredvídaného, za čo potom tí, ktorí to nevedia nás z chyby obviňujú, ažkoľvek sme v ničom chybní neni.

Mikuláš *Lepsényi* je doma.

Redakcia.

Ct. predplatiteľov úctivo upovedujeme, že s 1, 5, 6 číslom nemôžeme slúžiť, a prosíme tých, ktorí majú zbytočné čísla, aby nám ich poslali.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correspondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unavanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví po-

štára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame následovné knihy:

„**Kráľovná Sv. Ruženca.**“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

„**Dom Svätý**“ čili „**Život Tobiášov.**“ Domom kreštanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostániu: **Ružencová knižočka.** Albána *Stolcza* **myšlienky o žoltári.** Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „**Ježiš**“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„**Blahoslavený**“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostániu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.90—7.20 zl. Raž 5.70—5.85 zl. Jačmeň: na krm 5.00—5.40 zl. do pálenic 5.75—6.25 zl. na várku 7.20—8.20. Oves: 6.55—6.90. Kukurica: 5.75—5.90. Proso: 6.20—6.80. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.00—11.50. Kohnopné semeno: 9.50—10.00.

3. Strova: Veľká biela fízufa 9.00—9.25: tmavá 7.00—7.50 okruhlá: 9.50—10.00., drobná 10.50— tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 8—22. Hrach 8.50—12.50. Čistá 13.50—. 21— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 3.00—3.60. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.20—4.00. Lesné a horné seno 4.00—4.60. Slama. Na postielanie: 1.20—1.35. Žup 1.40—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 55—65. Lucerna 45—52 zl. Jarní ladník $7\frac{1}{2}$ — $7\frac{3}{4}$ zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovozeno bolo: asi 460 hospodárskych volov; 183 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 320 zl. Dojné kravy: za jeden kus 55—150 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 238 kusov oviec. Ceny: 12—18 zl. za páru, a 18—23 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 17.148 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 25—30. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Sianina 41.50—42., udená 48—49 zl.

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vyberaných a najnovjších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčírom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

NAJLEPSIE ZAHRADNÉ SEMENA

predáva

JÁN HYŽA

— umeleckej a obchodný zahradník —

V LIPTOVE SVT. MIKULAŠI.

Ceniky v nemecké reči tlačené nažiadosť zdarma.

Dobre prací.

3—3

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VY-
LUČNE OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VI-
LÉMA FRIEDENSTEINA (BUDAPEŠŤ,
BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hred sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianskych spolkov a knížičky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

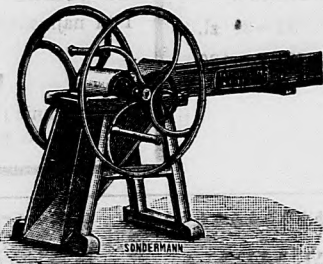
Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
a tromi nožmi

č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—

s jedným pohonným kolom
a štyrmi nožmi

č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—

s dvoma pohonnými kolami
a tromi nožmi

č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—

s dvoma pohonnými kolami
a štyrmi nožmi č. III. zl. 36.50.

IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláčačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrivo-
kou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláčačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešákom na
plevy a s 12 riečicami — — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyvia dľa zvláštného
cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i
vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—

Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymrvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným rylom — — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — — zl. 96.—

Stroj na lámanie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné píly (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy

na klgr. 25	50	100	150	200	300	500	750	1000
cena zl. 10.—	13.—	15.50	18.—	22.50	24.50	33.—	42.—	58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

2-10

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSÉN MEGYE.)